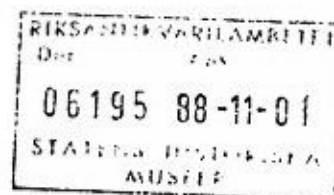

L 924

Kopia till
Akten
Kulturmiljöenheten (2)
Dalarnas Museum
Riksantikvarieämbetet
Kulturnämnden
Byggnadsnämnden
Tingsrätten

Byggnadsminnesförklaring av hus nr 22 i Stora Hagen på fastigheten Grängesberg 1:100 i Grangärde socken, Ludvika kommun

Beslut

Med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (SFS 1976:440) förklarar länsstyrelsen hus nr 22 med tillhörande uthus Stora Hagen på fastigheten Grängesberg 1:100 för byggnadsminne. Länsstyrelsen beslutar vidare att avslå ansökan om byggnadsminnesförklaring av övriga byggnader i Stora Hagenområdet, belägna på fastigheterna Grängesberg 1:99, 1:100, 1:101.

Länsstyrelsen meddelar enligt samma lag 2 § följande skyddsföreskrifter för hus nr 22.

Exteriör?

1. Byggnaden på bifogade situationsplan som markerats med rött får ej rivas, flyttas, byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte göras ingrepp i stomme eller förändring av rumsindelningen. Inte heller får göras ändring eller andra ingrepp i den fasta inredningen.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadens kulturhistoriska värde inte minskar.
4. Området närmast byggnaden skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar ifråga om underhållet av byggnaderna och vårderna av det kringliggande området.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 5 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Enligt 14 § byggnadsminneslagen gäller dessa beslut omedelbart även om det överklagas.

1989-01-12
Laga kraft 1988-12-15
a. a.
[Signature]

FOTOKOPIA
Bestyrkes i tjänsten:

[Signature]

Ärendet

Frågan om byggnadsminnesförklaring av Stora Hagen väcktes 1983 av dåvarande landsantikvarien i Kopparbergs län, Erik Hofrén.

Länsstyrelsen har i ärendet samrått med Riksantikvarieämbetet, Dalarnas Muséum, samt med kultur- och byggnadsnämnderna i Ludvika kommun. Byggnadens ägare Grängesberg hembygdsförening har godkänt föreslagna skyddsbeskrifter.

Grängesberg har varit ett av Sveriges mest betydande gruvsamhällen. Gruvhanteringen, som här har anor sedan 1500-talet, utvecklades under 1800- och 1900-talen till ett av Europas modernaste industricentra. En stark tillströmning av arbetskraft skedde till Grängesberg kring sekelskiftet, när gruvbolaget expanderade. Byggnationen av arbetarbostäder tog då fart. Under 1900-talet har bebyggelsen genomgått förändringar i olika grad och flera byggnader har rivits.

Grängesbergs gruvsamhälle har några sammanhållna områden med mycket stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde. Ett av dessa områden är Stora Hagen, där rubricerade fastighet är belägen. Området med sin enhetliga arbetarbebyggelse från sekelskiftet, är klassat som riksintresse, och ett bevarande är angeläget. Husen ritades på gruvbolagets ritkontor, men byggdes av Hälleforsbor. Samma byggnadsritningar användes för det närliggande Källfallets arbetarbostäder samt för vissa andra hus i Grängesberg.

Byggnaderna utefter Stora Hagvägen, som alla är identiska till sitt yttre och till plan är uppförda vid sekelskiftet. De är byggda i två våningar med fasader i puts på spiktegelt. Sadeltaket har tvåkupigt tegelt. Takfoten som har profilerade taktassar, avslutas vid gavelspetsen med dekorativa snickerier. Fasaden är spritputsad med fönsteromfattningar och lister i slätputs. Fasaden är numer enhetligt avfärgad i en ljus gulbeige kulör.

Ursprungligen har de spritputsade partierna varit avfärgade i en mörkare gulröd nyans och de slätputsade delarna i ljusare ton. Fönstersnickerierna har varit mörka, men några märkbara spår efter detta syns inte under den idag vita fönsterfärgen. Entrédörrarna är utbytta i senare tid medan trappräckena vid entréerna nästan samtliga har kvar sina ursprungliga snickerier.

Varje hus består av fyra lägenheter. Bostäderna utgörs av ett rum och kök, på ca 50 m². Det ansågs vid sekelskiftet vara den yta en arbetare behövde. Till varje lägenhet hörde vedbod och källare. Alla lägenheterna hade egna entréer, en princip som var vanlig för

1988-10-13

11.392-1273-83

äldre bolagshus. Husen ligger uppradade utmed Stora Hagvägen, med uthusen placerade bakom bostadshusen. Lägenheterna genomgick under 1960- och 1970-talen en enklare upprustning och modernisering.

Motivering

Länsstyrelsen anser att byggnaderna i Stora Hagen är av synnerligen stort bebyggelsehistoriskt och miljömässigt värde, och därför uppfyller kraven för en byggnadsminnesförklaring. Enligt länsstyrelsens mening har emellertid området i dess helhet redan idag med reservatsbestämmelser i detaljplan ett fullgott långsiktigt skydd. Länsstyrelsen anser i stället att ett av husen kan tjäna som referensobjekt för vården av området och därför bör byggnadsminnesförklaras. Hus nr 22 kommer också att inredas som bostadsmuseum i samarbete med Dalarnas museum.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till kammarrätten, se bilaga (Blankett 1:1).

Leif Svensson

Ulf Boëthius

